

Dokument ruske Dume o novoj spoljnopolitičkoj strategiji

Modernizacija i saradnja sa Zapadom, sa Srbijom realpolitika

Autor: Žarko Petrović

Krajem 2009. u svom obraćanju federalnoj skupštini predsednik Medvedev je rekao da Rusija mora da se modernizuje. Izdao je tada nalog ministarstvu spoljnih poslova da pripremi dokument o korišćenju spoljne politike u cilju modernizacije. Nacrt ovog dokumenta: *Program efikasnog korišćenja spoljnopolitičkih faktora na sistemskoj osnovi, u cilju dugoročnog razvoja Ruske Federacije*¹, u javnost je, slučajno ili ne, procurio na stranama ruskog Newsweeka 11. maja. Prema medijskim navodima, predsednik je odobrio nacrt i poslao ga Vladi na dalju razradu.

Program govori o realističkom okretanju Rusije Zapadu kako bi mogla da se modernizuje. On na vrlo realpolitičkim osnovama posmatra odnos sa EU, SAD i sa drugim državama koje bi trebalo da budu resurs ruske modernizacije. U Evropi izdvaja Francusku, Španiju, Italiju i Nemačku kao države koje se pozitivno odnose prema Rusiji, sa kojima bi dalje trebalo produbljivati saradnju. Prema SAD ističe želja kao što je ukidanje američkih ograničenja u međusobnoj trgovini i investicijama. Slično je i sa Japanom, Singapurom, Kanadom. Veliku Britaniju program ignoriše, što je posledica loših odnosa sa ovom zemljom. Ocene i ruskih i zapadnih analitičara mahom se slažu da je program korak u stranu Zapada i da, ako se njegov kurs ozvaniči, možemo očekivati kraj geostrateške konfrontacije Rusije sa Zapadom, mada još uvek ne i njihovo približavanje.

Program sugeriše i koliko su pojedine zemlje resurs za modernizaciju Rusije. One koje nemaju tehnologiju, znanja i investicija, kao recimo zemlje Centralne Azije i pribaltičkih država, imaju industriju i prirodna bogatstva koje bi Rusija mogla da kupi. Bavi se i Srbijom. Očišćen od bilo kakvih ideoloških predstava on se bavi čistom realnošću, ekonomijom i interesima.

Srbija nema ni tehnologije, ni znanja niti velikih finansijskih sredstava da bi bila resurs za modernizaciju Rusije. Ona je, prema programu, partner na konkretnim stvarima. Sa njom treba „aktivizirati saradnju u energetici“ i vojno-tehničku saradnju. Ako, prema Gazpromu, Južni tok ide po planu, a sa NIS-om postoje rešivi problemi, očigledno je da diplomate sa Smolenskog trga vide još prostora za dodatnu aktivizaciju saradnje u energetskom sektoru! Takođe, Rusija je svesna da je većina našeg oružja i vojne opreme sovjetsko/ruskog porekla, što treba održavati, jer Srbija nema mnogo sredstava za kupovinu novih. Ostaje da vidi da li će predstojeća poseta načelnika generalštaba Rusije Srbiji dovesti do modernizacije postojećeg, ili do kupovine novog ruskog oružja.

---

¹ <http://www.runewsweek.ru/country/34184/>

Neobično konkretan dokument malo toga skriva: Rusija, kao i većina zemalja u svetu, koriste svoje spoljnopolitičke poluge zarad sopstvene ekonomske koristi. To je posebno potrebno sada, u eri modernizacije Rusije. Zarad te modernizacije Rusija bi trebalo da „dobiva konkretnu ekonomsku korist od niza država, (...) najpovoljnije preferencije za robu, investicije i povoljan tranzit (...) zbog trajne pomoći koju Ruska Federacija pruža državama kao što su Jermenija, Uzbekistan, Iran, Kuba, Sirija, Srbija“.

Program na sličan način kao Srbiju tretira i ceo region. Pored Srbije pominje još i Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu (bez pomena Republike Srpske). Kao što nedavno reče jedan srpski ambasador, Rusija će uskoro postati promoter regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu usled svog realističnog pristupa regionu i povećanja svojih ekonomskih interesa na tom prostoru.

Ovo viđenje Srbije iz Rusije nije novo, ali je dobro da je izraženo ovako jezgrovito iz dva razloga: prvo, to viđenje postavlja osnove za realno i dugoročno dobre bilateralne odnose, koji stoje na zdravim osnovama ekonomije; drugo, ono bi trebalo da konačno svede na prihvatljivu meru mitove o slovenstvu i pravoslavnom bratstvu, koji mogu slobodno da igraju ulogu na ličnom, crkvenom, ili nivou društava prijateljstva, ali koji nikakvo mesto nemaju u realnoj politici. Ovo viđenje odnosa je za Srbiju povoljno i trebalo bi da bude prihvaćeno ne samo među političkim i ekonomskim elitama Srbije već i među građanima. Prihvatanjem ovog viđenja prestala bi nerealna očekivanja od Rusije da će vratiti Kosovo, investirati milijarde ili da će integrisati Srbiju u sopstvene integracione projekte na postsovjetskom prostoru.

Da se Rusija rukovodi realnom politikom jasno je i iz značaja koji program pridaje pitanju međunarodnog prava, što je za Srbiju od prvorazrednog značaja. Dok postojeća spoljnopolitička koncepcija Rusije iz jula 2008. govori o vladavini međunarodnog prava, i suprotstavljanju pokušajima revizije i proizvoljnog tumačenja normi i principa koji se odnose na poštovanje teritorijalne celovitosti država (...) te pokušaja da se kršenja međunarodnog prava predstavi kao „kreativno“ primenjivanje, što je jasan osvrt na pitanje statusa Kosova, program o ovom pitanju ne govori uopšte. On međunarodno pravo podržava uopšteno, i kao sredstvo ruskih interesa, što navodi na zaključak da resetovanje odnosa daje rezultate i na ovom polju.

Iz programa, ali i iz drugih aktivnosti ruskih zvaničnika u poslednje vreme, jasno je da Rusija razume da je proces evropskih integracija Srbije nepovratan. Postojeća, ali i mnoge druge vlade koje bi mogle da budu napravljene posle sledećih izbora, neće napustiti ideju evropskih integracija Srbije. Rusiji ostaje da pokuša da se ekonomski u Srbiji dobro utvrdi pre nego što Srbiju počnu da obavezuju pravila pravne tekovine EU. U tu svrhu, Rusija će koristiti i resurse bliskosti naroda i bratstva, i primamljive ekonomske ponude.

Đavo će za Srbiju ležati u detalju da napravi pravi balans između dobrog dogovora sa Rusijom, i obaveza koje ćemo imati pred EU. Pri tome, naš prostor za balansiranje je daleko uži od onog koji imaju zemlje koje su već članice EU, jer nas na tom putu može da zaustavi bilo koja „Holandija“.

Autor je direktor istraživanja ISAC fonda i član Foruma za međunarodne odnose